एकिकृत विकास समाज

अमरगढी ५ वागवाजर

बाल संरक्षण (सुरक्षा) नीति

२०७९

INTEGRATED DEVELOPMENT SOCIETY 2060

IDeS
Dadeldhura, Nepai

CS CamScanner

विषयवस्तुहरू:

१. परिचय १
२. क्षेत्र वा दायरा २
३. मुख्य परिभाषाहरू २
४. मार्गदर्शक सिद्धान्तहरू ४
५. कार्यान्वयन ५
वाल सुरक्षा/सरक्षण कार्यक्रमको डिजाइन (तयारी) तथा जोखिमको लेखाजोखा ५
वाल सुरक्षित कर्मचारी नियुक्ति ५
व्यवहार प्रोटोकल्स/आचारसहिता ५
शिक्षा/प्रशिक्षण ५
वालवालिका सम्वन्धी तस्विर, श्रव्यदृष्य, अनलाईन सामग्रीहरू तथा सूचनाका प्रयोग ५
व्यवस्थापनको जिम्मेवारी ६ कर्मचारीको जानकारी गराउने दायित्व ६ सम्वन्धीतलाई जानकारी/प्रतिक्रिया दिने ६ वालवालिका, समुदाय, साझेदार र अन्य व्यक्तिहरू यस नीति तथा जानकारी गराउने प्रक्रिया (Reporting procedures) का वारेमा जानकार छन् भनी निश्चित गर्ने ६
६. अनुगमन तथा पुनरावलोकन ६

१ परिचय

एकिकृत विकास समाजले आफू काम गर्ने क्षेत्रका प्रभावित जनसख्याको सुरक्षाका लागि आफ्नो संयन्त्रलाई सदृढ वनाउँदै छ। यसर्थ यसले यसको मातहतमा रहेका, यसले सञ्चालन गरेका गतिविधिहरू मार्फत् सम्पर्कमा आएका र यससँग संलग्न वालवालिकाहरूमा हुनसक्ने सम्भावित जोखिम कम गर्नका लागि 'वालवालिका सुरक्षा/संरक्षण नीति'को विकास गरेको छ।

आईडिएस आफ्ना कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका क्षेत्रका सवैभन्दा जोखिममा रहेका वालवालिकाहरूसँग काम गर्दछ र शक्तिशाली ओहदा र भरोसामा रहेका व्यक्तिहरूवाट पदीय तथा शक्तिको दुरुपयोग भई वालवालिकाहरूमा हुनसक्न शोषण तथा दुर्व्यवहार जस्ता निश्चित जोखिमहरूका वारेमा यो सचेत छ। संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय वाल अधिकार महासन्धि (UNCRC) मा उल्लेख भए अनुसार वालवालिकाको अधिकारका सम्वन्धमा आईडिएस . वालवालिकाहरूमा हुनसक्ने सम्भावित दुर्व्यवहार तथा यौन शोषण र अन्य हानि नोक्सानीवाट सुरक्षित राख्न कटिवद्ध छ। त्यसैगरी, आईडिएस .ले वालवालिका सुरक्षा नीतिको विकास गरी सम्भावित जोखिमहरूलाई कम गर्न आवश्यक कदम चालेको छ। यो नीतिले व्यवस्थापन तथा कार्यक्रमहरूसँग आवद्ध कर्मचारीहरूमा वालवालिकाहरूलाई कुनै पनि किसिमको हानी वा क्षती नपुऱ्याउने कुरामा सुनिश्चित गराउँदछ। यसले आफू कार्यरत समुदायहरूका वालवालिकाहरूमा हुनसक्ने सम्भावित क्षति तथा दुर्व्यवहारका जोखिम कम गर्नुका साथै त्यस्ता जोखिम भएको अवस्थामा सम्वन्धित निकायहरूमा जानकारी गराउन पहल गर्दछ।

२ क्षेत्र वा दायरा

यो वालवालिका सुरक्षा नीति आईडिएसको प्रधान कार्यलय तथा प्रदेस स्तरको कार्यक्रम तहहरूमा संलग्न सबै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कर्मचारीहरू, स्थायी तथा अस्थायी कर्मचारीहरू, स्वयंसेवकहरू, परामर्शदाताहरू तथा यसको मातहतमा काम गर्ने सबै व्यक्तिहरूलाई लागू हुन्छ। यसपछि ती व्यक्तिहरूलाई 'कर्मचारी' शव्दले वुझाउने छ।

३ मुख्य परिभाषाहरू

- वालवालिका: संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय वाल अधिकार महासन्धि (UNCRC) मा आधारित भई एफ.सी.ए.ले १८ वर्ष मुनिका व्यक्तिहरूलाई वालवालिका भनि परिभाषित गर्दछ।

CamScanner

- बालबालिकाको संरक्षण: वृहत अर्थमा बालबालिकाहरूलाई हानी पुर्‍याउने गतिविधिहरू जस्तै दुर्व्यवहार, शोषण, घरेलु हिंसा, दुर्व्यवहारपूर्ण बालश्रम, व्यवसायिक तथा यौन दुर्व्यवहार एवं दुरुपयोग, भावानात्मक वा शारीरिक दुरूपयोग, एचआईभी सङ्क्रमण हुनसक्ने गतिविधिहरूमा जानाजानी सम्पर्कमा ल्याउन खोज्नु, शारीरिक हिंसा जस्ता गतिविधिहरूबाट बालबालिकाहरूलाई बचाउन वा सुरक्षित राख्न कुनै पनि व्यक्ति, संस्था र समुदायहरूले अपनाउने गतिविधि वा प्रयासलाई बालबालिका संरक्षण भनी बुभिन्छ। वृहत रूपमा कुनै विशेष समुदाय, वातावरण वा कार्यक्रमहरूका दौरान सो क्षेत्रका बालबालिकाहरूमा आइपर्न सक्ने वा सम्भावित क्षती वा हानीनोक्सानीबाट उनीहरूलाई सुरक्षित राख्न गरिने कार्य हो भनेर बुझ्न सकिन्छ।
- बाल सुरक्षा: बालबालिकाका सुरक्षाको सुनिश्चितताका लागि लागू गरिएका आन्तरिक नीति, क्रियाकलाप वा गतिविधिहरूका जोखिम नीतिहरू, प्रक्रिया तथा अभ्यासहरू 'बालबालिका सुरक्षा' अन्तर्गत पर्दछ। हामी निम्नलिखित विषयहरूको सुनिश्चितता गर्छौं:
- आईडिएसको पारिवारिक सदस्यलाई प्रतिनिधित्व गर्ने जोकोहीले बालबालिकाप्रति उचित व्यवहार गर्नेछ, साथै, आफ्नो विश्वसनिय वा गरिमामय पद/अहोदाको कहिल्यै पनि दुरूपयोग गर्ने छैनन् ।
- बालबालिकाहरू माथि हुने दुर्व्यवहार तथा यौन हिंसाका बारेमा एकिकृत विकास समाज संग आवद्ध जोकोही पनि सचेत भई यस विषयमा उपयुक्त तरिकाले प्रतिक्रिया दिनेछन् ।
- हामीले सञ्चालन गर्ने गतिविधिहरूमा बालबालिकाहरूमा हुनसक्ने सम्भावित जोखिमहरूको लेखाजोखा गरी त्यसमा कमी ल्याई बालबालिकाहरू सुरक्षित हुने परिवेश वा वातावरण सृजना गर्न तत्पर छौं।
- हामी बालबालिकाका भलाई र सुरक्षाप्रति कर्तव्यनिष्ठ छौं।
- कर्मचारी: आईडिएसको कार्यालय तथा प्रदेश स्तरका कार्यक्रम तहहरूमा संलग्न सबै कर्मचारीहरू, स्थायी तथा अस्थायी कर्मचारीहरू र तिनका पारिवारिक नातागोता वा आश्रितहरू, ईन्टर्नहरू, परामर्शदाताहरू, स्वयसंवकहरू एव यसको मातहतमा काम गर्ने सबै व्यक्तिहरू।

४ मार्गदर्शक सिद्धान्तहरू

- हामीले काम गर्ने, हाम्रा सम्पर्कमा आउने वा हाम्रा काम तथा गतिविधिहरूबाट प्रभावित हुने बालबालिकाहरूको सुरक्षा गर्नु हाम्रो कर्तव्य हो। आईडिएसले बालबालिकालाई सुरक्षित राख्ने अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डहरू, संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय बाल अधिकार महासन्धि (UNCRC) र आधारभूत मानवीय मापदण्डमा आधारित भई आईडिएस. र यसका कर्मचारीहरूले सदैव मान्ने गरी निम्नलिखित सिद्धान्तहरू तय गरेको छ:
- बालबालिकाको भलो हित: विभिन्न हानी, शोषण वा दुर्व्यवहारबाट बच्न पाउने सबै बालबालिकाको समान अधिकार छ भन्ने कुरामा आईडिएस विश्वस्त छ। अपाङ्गता भएका र विपद्को असरमा परेको क्षेत्रका बालबालिकाहरू विशेष जोखिममा हुन्छन् । सबै बालबालिकाहरूमा समान व्यवहार प्रवर्द्धन गर्ने क्रममा लैङ्गिकता, राष्ट्रियता वा जातियता, धार्मिक वा राजनीतिक आस्था, उमेर वा अन्य कुनै पनि आधारमा बालबालिकाको अहित हुने निर्णय आईडिएसले लिने छैन। ईच्छा एकआपसमा बाँझिएको अवस्थामा वा विरोधाभाषपूर्ण अवस्थामा आईडिएसले सदैव बालबालिकाको अधिकार, आवश्यकता र हितलाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्नेछ।
- साझा जिम्मेवारी: बालबालिकाको संरक्षणमा सहयोग पुर्‍याउन सबैको उत्तिकै उत्तरदायित्व छ भन्ने कुरा आईडिएसले बुझेको छ। यो नीति आईडिएस का सबै कर्मचारीहरूलाई उनीहरूका कार्य विवरण वा कार्य निर्देशिकामा उल्लेख भएका गतिविधिहरू कार्यसमयका बेला वा त्यो भन्दा पछि सञ्चालन गर्ने बेलामा समेत लागू हुनेछ। आईडिएसका हरेक कर्मचारीहरू लगायत यसका साझेदारहरूलाई संरक्षण सम्बन्धी न्यूनतम आवश्यकताहरू पूरा गर्न सहयोग गरी बाल संरक्षण प्रवर्द्धन गर्नका लागि अनुरोध गरिन्छ।

CamScanner

- सबैखाले बाल सुरक्षा कानूनको पालना आईडिएसले आफ्ना कर्मचारीहरू यात्रा गर्ने देशहरूका बाल दुर्व्यवहार र बाल शोषण सम्बन्धी सबै किसिमका स्थानीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सुरक्षा संरक्षण ऐन वा कानूनका साथै अन्तर्राष्ट्रिय कानून तथा अधिवेशनहरूको पालना गर्नेछ । बाल दुर्व्यवहार र बाल शोषण अन्तर्गत बाल यौन पर्यटन, बाल यौन वेचबिखन वा ओसारपसार, बाल श्रम, बाल अश्लिल सामग्री आदि पर्दछन् । राष्ट्रिय कानूनले ती सिद्धान्तहरूका मेल नखाएको जस्तै जहाँ १८ वर्ष भन्दा कम उमेरलाई मन्जुरी लिने उमेर वा नावालिग मानिन्छ भने कतै १८ वर्षभन्दा मुनीका व्यक्तिले कानूनी रूपमै काम गर्न पाउँछ । खण्डमा आईडिएसले सदैव बालबालिकाको हितमा यस नीतिले परिभाषित गरेको मापदण्डहरूलाई पछ्याउने छ ।
- बाल दुर्व्यवहार तथा शोषणका विरुद्ध शून्य सहिष्णुता र बालबालिकाका सहभागिताको अधिकार आईडिएसले यसले काम गर्ने सबै व्यक्तिहरू लगायत बालबालिका माथि हुने कुनै पनि किसिमको दुर्व्यवहार, अवहेलना र शोषणका विरुद्ध शुन्य सहनशिलता पद्धति लागू गरेको छ । यस नीतिका विरुद्धमा हुने हरेक किसिमका गतिविधीलाई अनुशासन सम्बन्धी कारवाही अगाडि बढाइने छ । त्यसैगरी, यस नीतिको अवलम्बन नगरेमा वा बालबालिका माथि कुनै पनि दुर्व्यवहार गरेको पाइएमा आईडिएसले कुनै पनि व्यक्तिलाई नियुक्ति नदिने, साझेदारी नगर्ने वा कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थालाई अनुदान नदिने समेतको अधिकार राख्दछ । बालबालिकाहरूलाई हानी पुऱ्याउन सक्ने कुनै पनि किसिमका निर्णयहरूमा उनीहरू स्वयं सहभागी हुन पाउने अधिकारको सम्मान गर्छौं । साथै, उनीहरूका धारणाको सुनुवाई भई सोही अनुसार कार्यान्वयन होस् भन्ने पनि चाहन्छौं ।

५. कार्यान्वयन

- निम्नलिखित चरणहरू मार्फत् आईडिएसले बालबालिकाहरू माथि हुने दुर्व्यवहारका विरुद्ध र उनीहरूका अधिकारको संरक्षणमा सुनुवाई गर्दछ:
- बाल सुरक्षा/संरक्षण कार्यक्रमको डिजाइन (तयारी) तथा जोखिमको लेखाजोखा बालबालिका केन्द्रित नभएका कार्यक्रमहरूमा पनि उनीहरू माथि हुने जोखिमहरू अन्तर्निहित हुनसक्छन् । बालबालिकाहरूका विशेष आवश्यकता तथा जोखिमहरूका बारेमा पर्याप्त ध्यान नपुग्दा उनीहरू माथि शारीरिक हानी-नोक्सानी वा क्षती पुग्न सक्छ । नयाँ कार्यक्रम तथा परियोजनाहरूको तयारी वा विकास गर्ने क्रममा जोखिममा रहेका जनसंख्यालाई ध्यानमा राख्दा बालबालिकामा हुनसक्ने सम्भावित जोखिमहरूका बारेमा ध्यान दिनु समेत जरुरी हुन्छ । 'कसैलाई केही पनि हानी नपुऱ्याऔं' भन्ने विश्लेपणलाई व्यवस्थित रूपमा प्रयोगमा ल्याउनुपर्दछ । आवश्यकताको मापन गर्ने क्रममा अन्य सरोकारवालाहरूसँगै बालबालिकाहरूले सामना गरिरहेका सम्भावित जोखिमहरूको मूल्याङ्कन गरी त्यसलाई प्रक्रियामा समावेश गर्नु जरुरी हुन्छ । यसका लागि उपयुक्त मापदण्डहरू जस्तै: राष्ट्रिय मापदण्ड, बाल संरक्षण/सुरक्षा वा न्यूनतम शिक्षा मापदण्ड वा क्षेत्रगत मापदण्डहरू अपनाइनु पर्दछ । बाल सिद्धान्तको अधिकतम हितका लागि बालबालिकामा हुनसक्ने कुनै पनि जोखिमको मूल्याङ्कन गरी त्यसको समाधानका उपायहरूको विकास गर्न आईडिएसले हाल सञ्चालनमा रहेका कार्यक्रमहरूको समिक्षा गर्नेछ ।

  बाल सुरक्षित कर्मचारी नियुक्ति बलियो बाल सुरक्षा कर्मचारी नियुक्ति अभ्यासहरू एफ.सी.ए को बाल संरक्षण नीतिको महत्वपूर्ण पाटो हो । आईडिएसले कुनै पनि कर्मचारी वा स्वयंसेवकहरूको नियुक्ति दिने बेलामा बालबालिका माथि हुनसक्ने सम्भावित जोखिमहरूका बारेमा अभिमूखिकरण प्रदान गर्नेछ । आईडिएसका कर्मचारीहरू नियुक्ति तथा छनौट प्रक्रियामा निम्नलिखित न्यूनतम विषयवस्तुहरू समेट्ने छ:
- कम्तिमा एउटा हालैको वा पछिल्लो रोजगारदाता पर्ने गरी दुईवटा मौखिक रेफरेन्स वा सन्दर्भ जाँच,
- बालबालिकाहरूसँग काम गर्ने कर्मचारीहरूलाई व्यवहारमा आधारित प्रश्नहरू,

- कर्मचारीहरूले बालबालिका माथि कुनै पनि दुर्व्यवहार वा शोषण नगरेको हस्ताक्षर सहितको लिखत विवरण,
- आवश्यक परेको खण्डमा अपराधिक पृष्ठभूमीको समेत परीक्षण वा जाँचपड्ताल गरिनेछ ।
- व्यवहार प्रोटोकल्स आचारसंहिता यस नीति र आईडिएसको आचारसंहितामा परिभाषित भए अनुसार सबै कर्मचारीहरूलाई यी आचारसंहितामा हस्ताक्षर गर्न अनुरोध गरी यसको कार्यान्वयन गर्न समेत अभिप्रेरित गरिनेछ । आईडिएसको आचारसंहिताको पालना नगर्ने कर्मचारीहरूलाई अनुशासन सम्बन्धी कारवाही गरिनेछ ।
- शिक्षा प्रशिक्षण यो नीतिलाई सबैले स्पष्टसँग बुझ्न् र आत्मसात् गरुन् भन्नका लागि आईडिएसले वर्तमान कर्मचारीहरूलाई आवधिक पुनर्ताजगी प्रशिक्षण दिनुका साथै नव नियुक्त कर्मचारीहरूलाई सम्बन्धित विषयमा तालिम वा प्रशिक्षणको समेत व्यवस्था गर्नेछ । आईडिएसले प्रत्यक्ष रूपमा काम गर्ने वा यसका साझेदारहरूले काम गर्ने क्षेत्रका समुदायहरूलाई यस नीति तथा आचारसंहिताका बारेमा जानकारी गराउनका लागि आवश्यक तालिम तथा जनचेतना अभिवृद्धिका गतिविधिहरूको विकास समेत गरिनेछ ।
- बालबालिका सम्बन्धी तस्विर, श्रव्यदृष्य, अनलाईन सामग्रीहरू तथा सूचनाको प्रयोग आईडिएसले सञ्चार निर्देशिका तथा सुझावहरू र यस नीतिका आधारमा, कुनै पनि परम्परागत वा अफलाइन तथा अनलाईन वा डिजिटल सञ्चारमाध्यमहरूले उनीहरूका कथा र तस्विरहरू उनीहरूको लिखित अनुमति लिएर उनीहरूका भलाईका लागि मात्र प्रकाशन वा प्रशारण गर्न पाउनेछन् । सामाजिक सञ्जाल वा अन्य डिजिटल माध्यमहरूमा प्रकाशन गरिएका तस्विरहरूको अनधिकृत प्रसार र दुरुपयोग नहोस् भन्नका लागि विद्युतीय सुरक्षा सम्बन्धी थप सावधानी अपनाउनमा आईडिएसल . सक्रिय हुनेछ । आईडिएसल ले संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय बाल अधिकार महासन्धि (UNCRC) ले समर्थन गरेका बाल अधिकारका विषयहरू आफ्ना सञ्चार निर्देशिका तथा सम्बन्धित आचारसंहितामा समेटिएको सुनिश्चित गर्नेछ ।
- व्यवस्थापनको जिम्मेवारी यो नीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन लाइन-म्यानेजमेन्ट वा व्यवस्थापनमा रहेका व्यक्तिहरू जस्तै: राष्ट्रिय वा देशीय कार्यालयको निर्देशक र अन्य मिसनका सम्बन्धित मिसन प्रमुखहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । त्यसैगरी
- आचारसंहिताहरूको पालना सही तवरमा होस् भन्नका लागि उपयुक्त वातावरणको सृजना तथा व्यवस्थापन गर्नमा समेत उनीहरूको उल्लेखनीय भूमिका हुन्छ । बाल संरक्षण सम्बन्धी कुनै पनि मुद्दाहरूलाई एफ.सी.ए.को बाल संरक्षण केन्द्र वा फोकल प्वाइन्टमा जानकारी गराउन सकिनेछ ।
- कर्मचारीको जानकारी गराउने दायित्व एफ.सी.ए.का सबै कर्मचारीहरूले बाल दुर्व्यवहार सम्बन्धी कुनै पनि आरोप, चासो वा शंकाका बारेमा एफ.सी.ए.को बाल संरक्षण केन्द्र वा फोकल प्वाइन्ट वा एफ.सी.ए. गुनासो संयन्त्र मार्फत् जानकारी गराउनुपर्छ ।
- यस्ता सूचना वा जानकारी जानीजानी लुकाएको पाइएमा ती कर्मचारीहरूलाई अनुशासन सम्बन्धी कारवाही गरिनेछ ।
- सम्बन्धीतलाई जानकारी प्रतिक्रिया दिने वालवालिकाको सुरक्षा सम्बन्धी कुनै पनि आरोप वा गुनासो अथवा कर्मचारीको व्यवहार (एफ.सी.ए.को आचार संहिताको उल्लघन) लाई उचित तवरमा सम्बोधन गर्नका लागि एफ.सी.ए.ले निम्नलिखित कार्यहरू गर्नेछ:
- प्रधान कार्यालय तथा हरेक जिल्ला स्तरीय कार्यालयमा बाल संरक्षण प्रमुख वा फोकल प्वाइन्ट नियुक्त गरिनेछ । उक्त व्यक्ति गुनासो सुन्ने प्रमुख व्यक्ति वा फोकल प्वाइन्ट (Complaints Focal Point) जस्तै हुनसक्छ ।
- मुद्दाको प्रकृति र गम्भीरता एवं दातृ निकायहरूका आवश्यकता हेरी कुनै पनि गुनासा वा आरोपहरू व्यवस्थापन/दातृ निकाय/आधिकारिक निकायलाइ जानकारी गरिनेछ ।

CamScanner

- आईडिएसको गुनासो वा उजुरी नीतिमा निहित भई दर्ता भएका वा दाखिला भएका हरेक मुद्दाहरूको समीक्षा गर्ने र बालबालिकाको सुरक्षालाई प्राथमिकतामा राखी पूर्ण छानबीन वा अनुसन्धानको खाँचो छ या छैन भनी सुनिश्चित गरिनेछ।
- कुनै पनि अनुसन्धान वा छानबीन गर्ने क्रममा बालबालिकाको सुरक्षालाई सदैव शिर्ष स्थानमा राख्नुपर्छ।
- एफ सी ए को आचार संहिताको उल्लंघन गरेको पाइएमा कर्मचारीलाई आचारण वा अनुशासन सम्बन्धी कारण देखाई कारबाही गरिनेछ।
- एफ सी ए को कुनै कर्मचारी सदस्य वा यससँग आवद्ध व्यक्तिले बालबालिकालाई दुर्व्यवहार गरेको वा शोषण गरेको ठहरिएमा उनीहरूको हालको पदबाट पदच्युत गरिनेछ।
- यदि आचारसंहिताको उल्लंघनलाई बालबालिकाको दुर्व्यवहार वा शोषणका रूपमा लिइएन भने, उल्लघनको प्रकृति हेरी उक्त व्यक्तिलाई प्रशिक्षण र परामर्श प्रदान गर्नुका साथै, सुपरिवेक्षण बढाउने वा अरु कुनै काम वा काजमा सरुवा गरिनेछ।
- बाल संरक्षण सम्बन्धी सबैखाले सूचना, जानकारी तथा प्रतिवेदनहरूलाई गोप्य राखी बाल संरक्षण प्रमुख व्यक्ति (Child Safeguarding Focal Point) वा जानकारीका लागि नियुक्त गरिएका व्यक्तिसँग मात्र छलफल गरिनेछ।
-
- बालबालिका, समुदाय, साझेदार र अन्य व्यक्तिहरू यस नीति तथा जानकारी गराउने प्रक्रिया (Reporting procedures) का बारेमा जानकार छन् भनी सुनिश्चित गर्ने
- बाल संरक्षणका विषयमा समुदाय तथा साझेदार संस्थाहरूका क्षमता अभिवृद्धि गर्न आईडिएस कटिवद्ध छ। आईडिएस बालबालिकाको सहभागी हुन पाउने अधिकारलाई सम्मान गर्दै उनीहरूका धारणा गम्भिरतापूर्वक सुनी बालबालिकाहरूले संरक्षण सम्बन्धी अधिकारका सवाल र दुर्व्यवहार भएको खण्डमा कसरी गुनासो व्यक्त गर्ने भनी सुनिश्चित गर्न प्रतिवद्ध छ।
- व्यवस्थापनको जिम्मेवारी: यो नीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन लाइन-म्यानेजमेन्ट वा व्यवस्थापनमा रहेका व्यक्तिहरू जस्तै: राष्ट्रिय वा प्रदेस निर्देशक र अन्य मिसनका सम्बन्धित मिसन प्रमुखहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। त्यसैगरी
- आचारसंहिताहरूको पालना सही तवरमा होस् भन्नका लागि उपयुक्त वातावरणको सृजना तथा व्यवस्थापन गर्नमा समेत उनीहरूको उल्लेखनीय भूमिका हुन्छ। बाल संरक्षण सम्वन्धी कुनै पनि मुद्दाहरूलाई आईडिएसको बाल संरक्षण केन्द्र वा फोकल प्वाइन्टमा जानकारी गराउन सकिनेछ।
- कर्मचारीको जानकारी गराउने दायित्व: आईडिएसका सबै कर्मचारीहरूले बाल दुर्व्यवहार सम्बन्धी कुनै पनि आरोप, चासो वा शंकाका बारेमा आईडिएसको बाल संरक्षण केन्द्र वा फोकल प्वाइन्ट वा आईडिएस गुनासो संयन्त्र मार्फत् जानकारी गराउनुपर्छ।
- यस्ता सूचना वा जानकारी जानीजानी लुकाएको पाइएमा ती कर्मचारीहरूलाई अनुशासन सम्वन्धी कारवाही गरिनेछ।

सम्बन्धीतलाई जानकारी/ प्रतिक्रिया दिने: बालबालिकाको सुरक्षा सम्बन्धी कुनै पनि आरोप वा गुनासो अथवा कर्मचारीको व्यवहार संस्थाकाको आचार संहिताको उल्लंघन) लाई उचित तवरमा सम्बोधन गर्नका लागि आईडिएस निम्नलिखित कार्यहरू गर्नेछ:

- प्रधान कार्यालय तथा हरेक देश स्तरीय कार्यालयमा बाल संरक्षण प्रमुख वा फोकल प्वाईन्ट नियुक्त गरिनेछ। उक्त व्यक्ति गुनासो सुन्ने प्रमुख व्यक्ति वा फोकल प्वाईन्ट (Complaints Focal Point) जस्तै हुनसक्छ।
- आईडिएस मुद्दाको प्रकृति र गम्भीरता एवं दातृ निकायहरूका आवश्यकता हेरी कुनै पनि गुनासा वा आरोपहरू व्यवस्थापन/दातृ निकाय/आधिकारिक निकायलाइ जानकारी गरिनेछ।

- आईडिएस गुनासो वा उजुरी नीतिमा निहित भई दर्ता भएका वा दाखिला भएका हरेक मुद्दाहरूको समीक्षा गर्ने र बालबालिकाको सुरक्षालाई प्राथमिकतामा राखी पूर्ण छानबीन वा अनुसन्धानको खाँचो छ या छैन भनी सुनिश्चित गरिनेछ।
- कुनै पनि अनुसन्धान वा छानबीन गर्ने क्रममा बालबालिकाको सुरक्षालाई सदैव शिर्ष स्थानमा राख्नुपर्छ।
- को आचार संहिताको उल्लंघन गरेको पाइएमा कर्मचारीलाई आचारण वा अनुशासन सम्बन्धी कारण देखाई कारबाही गरिनेछ।
- आईडिएसको कुनै कर्मचारी सदस्य वा यससँग आवद्ध व्यक्तिले बालबालिकालाई दुर्व्यवहार गरेको वा शोषण गरेको ठहरिएमा उनीहरूको हालको पदबाट पदच्युत गरिनेछ।
- यदि आचारसहिताको उल्लंघनलाई बालबालिकाको दुर्व्यवहार वा शोषणका रूपमा लिइएन भने, उल्लंघनको प्रकृति हेरी उक्त व्यक्तिलाई प्रशिक्षण र परामर्श प्रदान गर्नुका साथै, सुपरिवेक्षण बढाउने वा अरु कुनै काम वा काजमा सरुवा गरिनेछ।
- बाल संरक्षण सम्बन्धी सबैखाले सूचना, जानकारी तथा प्रतिवेदनहरूलाई गोप्य राखी बाल संरक्षण प्रमुख व्यक्ति (Child Safeguarding Focal Point) वा जानकारीका लागि नियुक्त गरिएका व्यक्तिसँग मात्र छलफल गरिनेछ।

- बालबालिका, समुदाय, साझेदार र अन्य व्यक्तिहरू यस नीति तथा जानकारी गराउने प्रक्रिया (Reporting procedures) का बारेमा जानकार छन् भनी सुनिश्चित गर्ने
- बाल संरक्षणका विषयमा समुदाय तथा साझेदार संस्थाहरूका क्षमता अभिवृद्धि गर्न एफ.सी.ए कटिवद्ध छ। एफ.सी.ए. बालबालिकाको सहभागी हुन पाउने अधिकारलाई सम्मान गर्दै उनीहरूका धारणा गम्भिरतापूर्वक सुनी बालबालिकाहरूले संरक्षण सम्बन्धी अधिकारका सवाल र दुर्व्यवहार भएको खण्डमा कसरी गुनासो व्यक्त गर्ने भनी सुनिश्चित गर्न प्रतिवद्ध छ।

६. अनुगमन तथा पुनरावलोकन

- यो नीति आईडिएसको कार्यकारिणी बोर्डद्वारा पारित भैसकेको छ। कम्तिमा हरेक दुई वर्षमा यो नीतिको पुनरावलोकन या समिक्षा गरिनेछ। संस्थामा आएको परिवर्तन वा व्यवस्थापनको जिम्मेवारी: यो नीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन लाइन-म्यानेजमेन्ट वा व्यवस्थापनमा रहेका व्यक्तिहरू जस्तैः राष्ट्रिय वा देशीय कार्यालयको निर्देशक र अन्य मिसनका सम्बन्धित मिसन प्रमुखहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। त्यसैगरी आचारसहिताहरूको पालना सही तवरमा होस् भन्नका लागि उपयुक्त वातावरणको सृजना तथा व्यवस्थापन गर्नमा समेत उनीहरूको उल्लेखनीय भूमिका हुन्छ। बाल संरक्षण सम्बन्धी कुनै पनि मुद्दाहरूलाई एफ.सी.ए.को बाल संरक्षण केन्द्र वा फोकल प्वाइन्टमा जानकारी गराउन सकिनेछ।
- कर्मचारीको जानकारी गराउने दायित्व: एफ.सी.ए.का सबै कर्मचारीहरूले बाल दुर्व्यवहार सम्वन्धी कुनै पनि आरोप, चासो वा शंकाका बारेमा एफ.सी.ए.को बाल संरक्षण केन्द्र वा फोकल प्वाइन्ट वा एफ.सी.ए. गुनासो संयन्त्र मार्फत् जानकारी गराउनुपर्छ। यस्ता सूचना वा जानकारी जानीजानी लुकाएको पाइएमा ती कर्मचारीहरूलाई अनुशासन सम्वन्धी कारवाही गरिनेछ।
- सम्वन्धीतलाई जानकारी प्रतिक्रिया दिने: बालबालिकाको सुरक्षा सम्बन्धी कुनै पनि आरोप वा गुनासो अथवा कर्मचारीको व्यवहार (आईडिएसको आचार संहिताको उल्लंघन) लाई उचित तवरमा सम्वोधन गर्नका लागि संस्थाले निम्नलिखित कार्यहरू गर्नेछः
- प्रधान कार्यालय तथा हरेक देश स्तरीय कार्यालयमा बाल संरक्षण प्रमुख वा फोकल प्वाईन्ट नियुक्त गरिनेछ। उक्त व्यक्ति गुनासो सुन्ने प्रमुख व्यक्ति वा फोकल प्वाईन्ट (Complaints Focal Point) जस्तै हुनसक्छ।

CamScanner

- मुद्दाको प्रकृति र गम्भीरता एवं दातृ निकायहरूका आवश्यकता हेरी कुनै पनि गुनासा वा आरोपहरू व्यवस्थापन / दातृ निकाय / आधिकारिक निकायलाइ जानकारी गरिनेछ ।
- आईडिएसको गुनासो वा उजुरी नीतिमा निहित भई दर्ता भएका वा दाखिला भएका हरेक मुद्दाहरूको समीक्षा गर्ने र बालबालिकाको सुरक्षालाई प्राथमिकतामा राखी पूर्ण छानबीन वा अनुसन्धानको खाँचो छ या छैन भनी सुनिश्चित गरिनेछ ।
- कुनै पनि अनुसन्धान वा छानबीन गर्ने क्रममा बालबालिकाको सुरक्षालाई सदैव शिर्ष स्थानमा राख्नुपर्छ ।
- आईडिएसको आचार संहिताको उल्लंघन गरेको पाइएमा कर्मचारीलाई आचारण वा अनुशासन सम्बन्धी कारण देखाई कारबाही गरिनेछ ।
- आईडिएसको कुनै कर्मचारी सदस्य वा यससँग आवद्ध व्यक्तिले बालबालिकालाई दुर्व्यवहार गरेको वा शोषण गरेको ठहरिएमा उनीहरूको हालको पदबाट पदच्युत गरिनेछ ।
- यदि आचारसहिताको उल्लंघनलाई बालबालिकाको दुर्व्यवहार वा शोषणका रूपमा लिइएन भने, उल्लंघनको प्रकृति हेरी उक्त व्यक्तिलाई प्रशिक्षण र परामर्श प्रदान गर्नुका साथै, सुपरिवेक्षण बढाउने वा अरु कुनै काम वा काजमा सरुवा गरिनेछ ।
- बाल संरक्षण सम्बन्धी सबैखाले सूचना, जानकारी तथा प्रतिवेदनहरूलाई गोप्य राखी बाल संरक्षण प्रमुख व्यक्ति (Child Safeguarding Focal Point) वा जानकारीका लागि नियुक्त गरिएका व्यक्तिसँग मात्र छलफल गरिनेछ ।

बालबालिका, समुदाय, साझेदार र अन्य व्यक्तिहरू यस नीति तथा जानकारी गराउने प्रक्रिया (Reporting procedures) का बारेमा जानकार छन् भनी सुनिश्चित गर्ने

बाल संरक्षणका विषयमा समुदाय तथा साझेदार संस्थाहरूका क्षमता अभिवृद्धि गर्न आईडिएस कटिवद्ध छ । संस्थाको बालबालिकाको सहभागी हुन पाउने अधिकारलाई सम्मान गर्दै उनीहरूका धारणा गम्भिरतापूर्वक सुनी बालबालिकाहरूले संरक्षण सम्बन्धी अधिकारका सवाल र दुर्व्यवहार भएको खण्डमा कसरी गुनासो व्यक्त गर्ने भनी सुनिश्चित गर्न प्रतिवद्ध छ ।

६ अनुगमन तथा पुनरावलोकन

- यो नीति आईडिएसको कार्यकारिणी समितिद्वारा पारित भैसकेको छ । कम्तिमा हरेक दुई वर्षमा यो नीतिको पुनरावलोकन वा समिक्षा गरिनेछ । संस्थामा आएको परिवर्तन वा आईडिएसले कार्य गर्ने स्थानको परिवेश हेरी आवश्यकता अनुसार यो नीतिलाई परिमार्जन वा पुनरावलोकन गर्न सकिन्छ । आइडिएसको आन्तरिक लेखाजोखा प्रक्रियाका क्रममा जोखिमहरूका नियमित अनुगमन, जोखिम न्यूनिकरण र बाल संरक्षण मापनलाई नियमित रूपमा अनुगमन गरिनेछ । ले कार्य गर्ने स्थानको परिवेश हेरी आवश्यकता अनुसार यो नीतिलाई परिमार्जन वा पुनरावलोकन गर्न सकिन्छ । आईडिएसको आन्तरिक लेखाजोखा प्रक्रियाका क्रममा जोखिमहरूका नियमित अनुगमन, जोखिम न्यूनिकरण र बाल संरक्षण मापनलाई नियमित रूपमा अनुगमन गरिनेछ ।

CamScanner